بەش:زانستە کۆمەلایەتیەکان

کۆلێژ: پەروەردەي بنەرەتي

زانکۆ: سەلاحەدین/ هەولیر

بابەت: میژووي کۆني کورد/ کۆرسي دووەم

پەرتووکی کۆرس – (سالّی 1)

نازناوی مامۆستا: دکتوراه

سالّی خوێندن: 2024/2023

پەرتووکی کۆرس
Course Book

1. ناوی کۆرس	(میژووي كۆنی كورد
2. ناوی مامۆستای بەر پرس	پ. ي.د.مقداد حسين طه
3. بەش/ کۆلێژ	زانسته كۆمەلایەتیەكان/ پەروەردەي بنەرەتي
4. پەیوەندی	ئیمێل:miqdadtaha@su.edu.krd ژمارەی تەلەفۆن (موبیل): 07504774655
5. یەکەی خوێندن (بە سەعات) لە هەفتەیەک	بۆ نموونە تیۆری: 6 پراکتیک:
6. ژمارەی کارکردن	ئامادەبوونی مامۆستای وانەبێژ بۆ قوتابیان لە ماوەی هەفتەیەکدا 6 کاتژمیر
7. کۆدی کۆرس	
8. پرۆفایەلی مامۆستا	ناو:مقداد حسين طه شوين و سالي له دايك بون:هه ولير1962 بروانامه ي بەكالوريوس له ميژوو، كوليژي ئاداب، زانكوي سەلاحەدين. بروانامه ي بەكالوريوس له كوليژي ياساورامياري، بەشي ياسا. بروانامەي ماستەر له شارستاني كورد لەسەردەمي ئيسلاميدا، كۆليژي ئاداب ، زانكوي سەلاحەدين. بروانامەي دكتورا له فەلسەفەي ئيسلاميدا، كۆليژي ئاداب ،زانكوي سەلاحەدين. نازناوي زانستي، پروفيسوري ياريدەدەر له بەشي زانسته كومەلايەتيەكان، كوليژي پەروەردەي بنەرەتي، زانكوي سەلاحەدين بەردەوامه له خويندني

	بەیانیان و ئیواران.
9. وشە سەرەكیەكان	لەم كورسەدا هەندیك زانیاري دەخریتە بەردیدي قوتابیان كە لە قوناغەكاني پیشو بە شیوەیەكي زور سادە دركیان پیكردبو، بەلام لەم كورسەدا بە شیوەیەكي زانستیانەي چر بویان رون دەكریتەوە، لە بارەی مێژوی گەلی كورد و زمان و ئەدەبی و لایەنی رۆشنبیری وەك سەرەتاي دەركەوتنی ناوی كورد و بە شێوەی زاراوە جیا جیا و نەبونی سنورێكی دیاری كراو تایبەت بە نەتەوەی كورد.

10. ناوەرۆكی گشتی كۆرس:

لەم كورسەدا سەرەتاي دەركەوتني وشەی كورد و زێدی كوردان دەخرێتە بەر دیدی قوتابیان لە مێژووی كۆندا(پێش زاین) و قوناغە جیا جیا كاني مێژوو، لەروي سیاسي و كارگێري بەریوە بردن و بەرگري كردن لە خۆیان و بەدەست هێنانی خواردن و پارێزگاری كردن لەخۆیان و پاراستنیان لە كارەساتە سروشتیەكان و ئاژەلە درندەكان و دابین كردنی شوێنی حەوانەوەیان لە ئەشكەوتەكان و گەران، پەیوەندیان بە بنكەی شارستانی دۆلی نیوان دوو روبارو گۆرانكاریەكانی كەبەسەر زمان و شارستانیان داهاتوە بە هۆی تێكەل بونیان بە گەل و نەتەوەی تری جیا جیا لە ماوەی هەزارەی دووەمی پێش زاین.

گرنگی خوێندنی كۆرسەكە (بابەتەكە):

ئەم بابەتە زور گرنگە بۆ قوتابیاني زانكۆ، گرنگیەكەي لەوەدا خۆي دەبینیتەوە كە تایبەتە بە مێژووي نەتەوەیەك، هە ر لەبەرەبەیاني دەركەوتنی مێژوی ئەم نەتەوە دەكۆلێتەوە تا سەرەتای دەركەوتنی سالی زاینی، وەك سەردەمی میدیەكان و كۆچ و رەوی نەتەوەكانی ڕۆژهەلاتی ئاسیای بچوك و باكوری دۆلی دووروبارو ڕۆژئاوای ئێران بە شیەیەكی گشتی. جگە لەمانەش بارودۆخی كوردەكان دەخاتە ڕو لە سەردەمی ئەخەمینیەكان و ئەشكانیەكان و ڕۆمەكان و بیزەنتەكان و ساسانیەكان دوایش دەركەوتنیان لە مێژوو دا.

11. ئامانجەكانی كۆرس:

رون كردنەوەو گەیاندني زانیارییە كەتایبەتە بە مێژووي نەتەوەی كورد بەتایبەت سەردەمی كۆن(پێش زاین) ، ئەم مێژووە بە سەرەتایەكي گرنگ هە ژمار دەكریت بۆ قوتابیاني قۆناغي زانكۆ، چونكە ئەم مێژووە پریەتي لە وانەي گرنگ و پەندو ئامۆژگاري، ئەوانەش لە گەل واقعي ئەمرۆماندا هەل دەكات، چونكەمێژوو دوبارە دەبیتەوە بۆیە زور پیویستە ئەم مێژوو بەدروستي بخەینە بەردیدي قوتابیاني كورد بۆ ئەوەي ئەم هەولانەی باب و باپیرانمان لە یاد نەكەین كە لە ڕابردو هەولیان بۆ داوە بۆ پێكەوەنانی شارستانی، چونكە هەول و كۆششی ئەوان بۆ ئەمڕۆ دەبێتە بەردی بناغەی دەركەوتنی شارستانی.

12. ئەركەكانی قوتابی:

قوتابي تەوەري گرنگە بۆ گەياندني زانياري و پيشكەش كردني زانستەكان بۆيە زور گرنگە قوتابي ئامادەي هەبيت لە پۆل و رۆلي خۆي ببينيت لە ئئامادەبون گوييبست و گفتوو گۆي زانستي بكات بە بەشداري كردن و پيشكەش كردني سيمنارو بيرو راگورينەوە لەكاتي وانە پيشكەش كردن و سمنار و راپۆرت نوسين و تويژينەوە و رەخنە گرتن ...هد.

13. ڕێگەی وانە ووتنەوە :

زور جۆر شيوازي وانە ووتنەوە پياە دەكريت لە لايەن پسپۆراني ئەكاديميەوە وەك رونكردنەوەي وانە لەلايەن مامۆستاي پسپۆرەوە و بە بەكارهيناني تەختە رەش و ئاميري ميكانيكي و ئەليكتروني و داتاشۆو پاوەر پۆينت... هتد.

14. سیستەمی هەڵسەنگاندن:

هە لسەنگاندني قوتابيان لەلايەن مامۆستاوە بەو شيوەيە ريچكەي وەرگرتوە كە لەگەل سياسەتي وەزارەتي خويندني بالاو تويژينوەي زانستي بگونجيت، ئەويش بە ئەنجام داني دوو تاقي كردنەوە، هە ر يەكەي (20) نمرەي بۆ دانراوە، تاقي كردنەوەي دوايش ،واتە كۆتايي سال (60) نمرە.

15. دەرئەنجامەكانی فێربوون

لە ئەنجامي خويندني ئەم كۆرسەدا قوتابي كۆمەليك وانەو عبرەتي ميژوويي فير دەبيت كە لەرابردو رويان داوە، چونكە دەبيت هە ست بكەين كە ميژوو دوبارە دەبيتەوە، ئەگەر جاريك تارمايي ئەم حالەت دەركەوت زوو بەئاگا بيينەوە و بەهيلي سوري بزانين و خۆي لە قەرەيەوە نەدەين.

قوتابي و خويندكار لە م كورسەدا زور شت فير دەبيت،بو نمونە شارەزايي پەيدا دەكات لە سەر هە لداني شارستاني كۆن، وەك چۆن دەركەوتون و بەرگريان كردوە لە نيشتماني و لە دەوري ئەوسەركردەيە كۆبونەتەوە كە پاريزگاري ليكردون. وە ئەوەش دياري دەكات كە ماوەي فەرمانرەواييەكەيان چەندە دريژەي كيشاوە و تەمەني دەولەت و سەركردەكەي دريژ بۆتەوە ، ئەمەش بۆ سياسەتي ئەمرۆ لەبارە كە دەسەلاتدار بە دوايدا ويلە بۆ دريژ كردنەوەي تەمەني و دەسەلاتی و بەرەوپيش بردني سياسەتي نەتەوايەتي يەكگرتوو و بەرەو پيش بردني شارستاني بۆ ركابەرەكاني ، لە مەترسي دراوسي و گروپە بەرهەلستكارەكاني دەرەكي و هەريمايەتي.

16. لیستی سەرچاوە

القران الكريم

1. **توما بوا ، مع الاكراد**
2. **مينورسكى، اصل الكرد**
3. **محمد امين زكى، خلاصه تاريخ الكرد وكردستان .**
4. **مينورسكى،الاكراد- ملاحظات وانطباعات.**
5. **جورج رو، العراق القديم.**
6. **طه باقر و فؤاد سفر، المرشد الى مواطن الاثار والحضاره.**
7. **طه باقر،مقدمه في تاريخ الحضارات القديمة.**
8. **فاضل عبدالواحد، الطوفان.**
9. **جمال رشيد، الكردوخيون.**
10. **جمال رشيد،دراسات كرديه في بلاد سوبارتو.**
11. **جمال رشيد و فوزى رشيد، تاريخ الكرد القديم.**

17. بابەتەکان	**ناوی مامۆستای وانەبێژ**
بەشي يەکەم: ئايا کورد خاوەنی شارستانی خۆی بوه - نيشتمانی کورد - شێوەی ژيانی سەرەتايي کورد - گرنگترين شوێنەوارەکانی کوردستان - ئەشکەوتی شانەدەر - ئەشکەوتی هەزار مێرد - ئەشکەوتی زەرزی - شوێنەواری چەرمۆ - دەربەندی کاور - کورو کچ - قزقەپان - شوينەواری چيای حەير - شوێنەواری خورمال - بەشي دووەم :دانيشتوانی چيای زاگروس - سوئيەکان - لولوبيەکان - کوتيەکان - کاشيەکانخوريەکان ميتانيەکان نائيرهو ئوراتيەکان - مانيەکان - کاردۆخيەکان - بەشي سێيەم:کوردستان لە ماوەی هەزارەی يەکەمی پێش زاين - ميديەکان.	**ناوی مقدادحسين طه** **٢ کاتژمێر**
18: بابەتي پراکتيك لە مێژووي کورد لە مێژووی کۆن نيە تاکو ئاماژەي پي بکەم.	
19. تاقي کردنەوەکان **پرسيارەکاني بابەتي مێژووي کورد ی کۆن بەم شێوەيە:** **نمونە: پ/ئەم دەستە واژەيە رون بکەوە((کورد خاوەنی شارستانی خۆی بوە)) .** **پ/ هۆي سەرهەلداني شارستانی کورد بۆ چي دەگەرێتەوە؟** **پ/ ئايا کورد شارستانی لە هيچ نەتەوەيەکی تر وەرگرتوە؟** **پ/ شوێنی رەسەنی کوردەکان بۆ کام شوين دەگەڕێتەوە؟** **پ/ ناوی ئەم نەتەوانە بهينە کە دانيشتوانی رەسەنی کوردستان بوينە** **پ/ چۆن دەی سەلمينهی کە کورد خاوەنی شارستانی رەسەنی خۆی بوە؟**	

پ/ ئایا کوردەکان بوینە هۆی گواستنەوەی شارستانی لە کوردستان بۆ شوێنی تر؟ پ/ پەیوەندی کوردەکان چۆن بوە لە گەل دانیشتوانی دۆلی نێوان دوو ڕوبار؟ پ/ بە نمونە بسەلمێنە کە کوردەکان شارستاینان بە گەلانی تر گەیاندوە	

پ/ نيشانەي راست لە بەردەم دەستەواژەي راست دابني و نيشانەي هەلەش لەبەردەم دەستەواژەي چەوت دابني و هەلەکانيش راست بکەوە: پ/ کوردەکان خاوەنی شارستانی رەسەنی خۆیان بوینە
پ/ کورد بەشداري کاراي لە شارستانی
20. ئەم کورس بوکە گرنگيەکي زوري بۆ قوتابيان هە يە چونکە لە ريي خويندي ئەم وانانە بۆيان دەردەکەويت کە کورديش وەك نەتەوەکاني تر ئەسپي خۆي تاوداوەو بو بەشداري کردن لەشارستاني . 21. ئەم کورسە تارادەيەکي زور ئامانجەکاني بابەتي ميژووي کوردي لە سەدەکاني پێش زاين پيکاوە لە خويندني سالي 2023-2024.   پ.ي.د.مقداد حسين